

Nr 232.

Av herr **Magnusson** i Skövde, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 119, angående åtgärder från det allmännas sida för beredande av driftkredit åt idkare av mindre jordbruk.*

Bland åtgärder för främjande av vårt lands jordbruksnäring torde ett ordnande och underlättande av dess kreditmöjligheter höra till de betydelsefullare och, lämpligt anordnad och genomförd, i sina verkningar mest gagnande. För att detta skall ernås, är det dock oundgängligen nödvändigt att kreditmöjligheterna ifrån början göras tillräckliga eller med andra ord icke genom för snäva bestämmelser i ena eller andra riktningen begränsas därhän, att den kredit, som jordbruksnäringens utövare kunna erhålla genom de i Kungl. Maj:ts proposition nr 119 föreslagna kreditkassorna, i flera fall blir alldeles otillräcklig. Med allt erkännande för de förtjänster, som berörda proposition innesluter, kan det dock icke frångås, att den föreslagna begränsningen av lånemaximum till 75 kronor per hektar åker för brukare av mindre arealer gör lånehjälpen alldeles otillräcklig. Med denna begränsning skulle de föreslagna kreditkassorna för hela det egentliga småbruket bli till ringa eller ingen nytta ¹⁾.

Detta torde bäst framgå av en jämförelse. En brukare av 50 hektar åker erhåller en lånerätt av högst 3,750 kronor, medan en brukare av 5 hektar får sitt lånemaximum begränsat till 375 kronor. Det torde utan vidare vara uppenbart, att medan den förstnämnde får sitt lånebehov tämligen väl tillgodosett, är beloppet för den sistnämnde alldeles otillräckligt. Skall denne verkligen få avsett gagn av kreditkassorna och överhuvud finna det lönande att ansluta sig till dessa och taga därmed förenade risker, måste hans lånerätt omspanna en summa, som

¹⁾ De i ärendet senast hörda sakkunniga ha också medgivit, att lånemaximum av 75 kronor för de mindre brukningsdelarna är väl lågt.

räcker till inköp av värdefullare inventarier, t. ex. dragare, mjölkkor, avelsdjur etc. eller till nödiga förbättringar å ekonomibyggnaderna. För såvitt brukare av mindre arealer — och dessa äro ju i vårt land särdeles talrika och stadda i ökning — skola finna någon verksam hjälp av de föreslagna kreditkassorna, måste sålunda deras lånerätt väsentligen utsträckas.

En sådan utsträckning synes mig ock utan fara kunna medgivas, då säkerheten för lånen i betydande mån skall byggas på den duglighet, omtanke och skötsamhet, som låntagaren ådagalagt vid skötseln av sitt jordbruk. Ingen vill väl bestrida, att duglighet och omtanke i lika hög grad äro till finnandes hos såväl den större som hos den mindre brukaren, men det är å andra sidan obestriddigt, att småbrukaren kan och måste i proportion till brukningsdelens storlek å denna nedlägga mer av personlig duglighet, omtanke och arbete än brukaren av större areal kan göra, beroende på det enkla faktum, att den senare ej i samma mån räcker till för den större arealen. Därav framgår såsom en fullt riktig och för driftkreditens fullständiga ordnande alldeles oeftergivlig princip, att den mindre brukaren bör få sin lånerätt bedömd både med hänsyn härtill och till hans verkliga lånebehov och ej blott med hänsyn till arealen.

Därest icke härutinnan en förbättring av bestämmelserna i den föreliggande propositionen vinnes, uteslutes förvisso icke blott ett mycket stort antal all hjälp värda jordbrukare från verksamt gagn av de föreslagna kreditkassorna, utan de torde på goda grunder finna sig föranlåtna att ställa sig alldeles utanför dessa, vilket återigen kommer att verka i hög grad hämmande på kassornas utvecklingsmöjligheter. Man kan nämligen med skäl anse det vara fullkomligt uteslutet, att mindre jordbrukare, för vinnande av en alldeles otillräcklig lånemöjlighet, betala insatser i kassorna och ikläda sig en ansvarsrisk av minst en och en halv gång av lånemöjligheterna.

Det förtjänar även påpekas, att brukare av än mindre arealer, för att ej nämna rena trädgårdsbruk, kunna behöva anlita kreditkassorna men bli genom det föreslagna låga lånemaximum praktiskt taget utestängda. Därest man å andra sidan hyser farhågor mot en väsentlig höjning av lånerätten, må det erinras, att lånekassa i vart fall har rätt att bestämma *lägre* lånemaximum, om den föreslagna synes för hög. Ävenså torde lånerörelsen komma att så försiktigt bedrivas, att man i vart fall sällan beviljar lån intill fulla maximigränsen.

Mot en höjning av lånemaximum torde resas den invändningen, att kassorna icke kunna erhålla tillräckligt rörelsekapital för en utsträckt

låneverksamhet. Man kan dock på goda grunder göra gällande, att den större anslutningen i sin mån tillför kassorna ökat kapital genom delägarnas insättningar, varförutom det nog bör tagas under övervägande, huruvida icke kassornas inlåningsrätt bör utsträckas utöver den föreslagna, en fråga, vari jag dock icke är beredd att nu framställa något yrkande. Här berörda svårigheter synas mig därjämte ej vara så stora, att de motivera en begränsning av lånemaximum därhän, att gagnet med kassorna och anslutningen till dessa redan från början allt för hårt kringskäres.

För lånemaximum synes mig lämpligen böra tillämpas en viss avtagande skala, d. v. s. sättas högre per hektar för mindre brukningsdelar men undergå en lämplig minskning ned till 75 kronor per hektar för de större. Genom den här föreslagna erhöles för en brukningsdel om 5 hektar högst 750 kronor i lån, för 10 hektar 1,375 kronor, för 15 hektar 1,750 kronor, för 20 hektar 1,875 kronor o. s. v. Skulle modifikationer i den här föreslagna skalan tilläventyrs befinnas önskvärda eller nödiga, torde dessa lätt kunna verkställas av vederbörande utskott.

Den i propositionen föreslagna bestämmelsen (§ 14 mom. e i förslaget till kungörelse), att lån utlämnas för »uppförande av smärre ekonomibyggnader», synes mig böra ändras därhän, att ordet *smärre* utgår. Även om lån icke lämpligen kunna eller böra utlämnas till huvudsakliga kostnaden för nyuppförande av ekonomibyggnader, böra dock bidrag därvid kunna erhållas. Lämpliga ekonomibyggnaders betydelse för rationell jordbruksdrift är erkänd, men ofta möter det för jordbrukarna stora svårigheter att uppbringa tillräckligt kapital för ny- eller ombyggnad av dessa. En del av det erforderliga kapitalet finnes måhända jämte virke från egen skog; det synes mig då vara enbart gagnande om fyllnadslån till ekonomibyggnadernas om- eller nybyggnad kan erhållas från kreditkassorna.

I anslutning till vad jag här anfört tillåter jag mig därför hemställa:

dels att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring i den föreliggande kungl. propositionen nr 119, att lånerätten utsträcker

för brukningsdelar om	1— 5	hektar till	150	kronor	
»	»	»	6—10	»	» 125 »
»	»	»	11—15	»	» 100 »
»	»	»	16—20	»	» 75 »

allt per hektar åker och med en grundlänerätt för alla av 150 kronor för de första fem hektaren;

dels att bestämmelsen i § 14 mom. e i förslaget till kungörelse omarbetas därhän, att i stället för »uppförande av smärre ekonomibyggnader» sättes: bidrag till uppförande av ekonomibyggnader.

Stockholm den 27 april 1915.

Karl Magnusson
i Skövde.
